

Norsk cruiseturisme i **Antarktis**

I Antarktis finnes noen av de siste, store uberørte naturområder i verden. Cruiseturismen til Antarktis har økt kraftig de seinere årene. Norske turoperatører står nå for 20 prosent av denne turismen.

MS "Nordnorge" for anker utenfor Neko Harbour.

Kart: Det skraverte feltet viser hovedområdet for norske operatører.

De siste tiårene har turismen skutt voldsom fart og er nå blitt den største menneskelige aktiviteten på kontinentet. Selv om traktaten trekker opp noen retningslinjer, har det meste av reguleringene kommet fra reiselivsnæringen selv gjennom retningslinjer utarbeidet av organisasjonen International Association of Antarctic Tour Operators (IAATO), etablert i 1991. IAATO har sterkt bidratt til å gjøre næringen miljøvennlig gjennom ulike retningslinjer.

På utflykt med passasjerer fra Polar Star, Spigot Peak, Antarktishalvøya.

I tillegg til cruiseturismen har det vokst fram turisme basert på ekspedisjonsaktiviteter/ekstremturisme. Dette omfatter skiekspedisjoner/klatrekspedisjoner inn til lokaliteter på kontinentet eller skiekspedisjoner inn til Sydpolpunktet. Årlig er det foreløpig bare et titalls slike reisende, men tallet er økende.

I dag er det to norske cruiseoperatører i Antarktis – Hurtigruten ASA med skipene MS Nordnorge og MS Fram og Polar Star Expeditions med MV Polar Star. De to førstnevnte seiler med 300 og 250 passasjerer, og Polar Star har en kapasitet på 100 passasjerer. Besøkene går til områder med storslått natur og spesielle natur- og kulturminneverdier, mest på Sør Shetlandsøyene, nordre og nordvestre deler av Antarktishalvøya. Noen går også til Sør-Georgia og Falklandsøyene.

Dyrelivet er en viktig kilde til opplevelse. Dermed er de mest besøkte stedene også de mest sårbare. Turismen vil kunne ha en skadelig effekt på kulturminner, vegetasjon og dyreliv. Uhell i form av grunnstøtinger og forlis de senere år har vist at Antarktis er et krevende område å drive cruiseturisme i, og at det må stilles strenge krav til de

operatører som opptrer der.

Norsk Polarinstitutt har forvaltningsmyndighet etter den norske Miljøforskriften for Antarktis. Norske operatører får tillatelser fra instituttet, hjemlet i Antarktiskforskriften. Dette hjemler også tilsyn med virksomheten. Tilsynet har så langt vist at operatørene gjennomfører virksomheten på en tilfredsstillende måte, men det er fortsatt potensial for forbedringer.

Norge skal være et foregangsland på miljøområdet i Antarktis. Det er derfor viktig å sikre at turismen holder høy standard og kvalitet, og at den opererer innenfor en miljømessig akseptabel ramme. Norsk Polarinstitutt sine erfaringer fra Svalbard trekkes inn i dette arbeidet. Mange av de operatører som driver i Antarktis driver også med cruise på Svalbard.

Flere reguleringstiltak for turismen er blitt vedtatt gjennom Antarktistraktat-systemet. Det gjelder bl.a. Site Visitor Guidelines for 12 av de mest besøkte lokaliteter, begrensning i fartøystørrelse for landstigning på 500 passasjerer, tiltak for å sikre at bare ett skip opptrer på samme lokalitet på samme tid, maks. antall 100 passasjerer i land samtidig og en guide: passasjer ratio på 1:20.

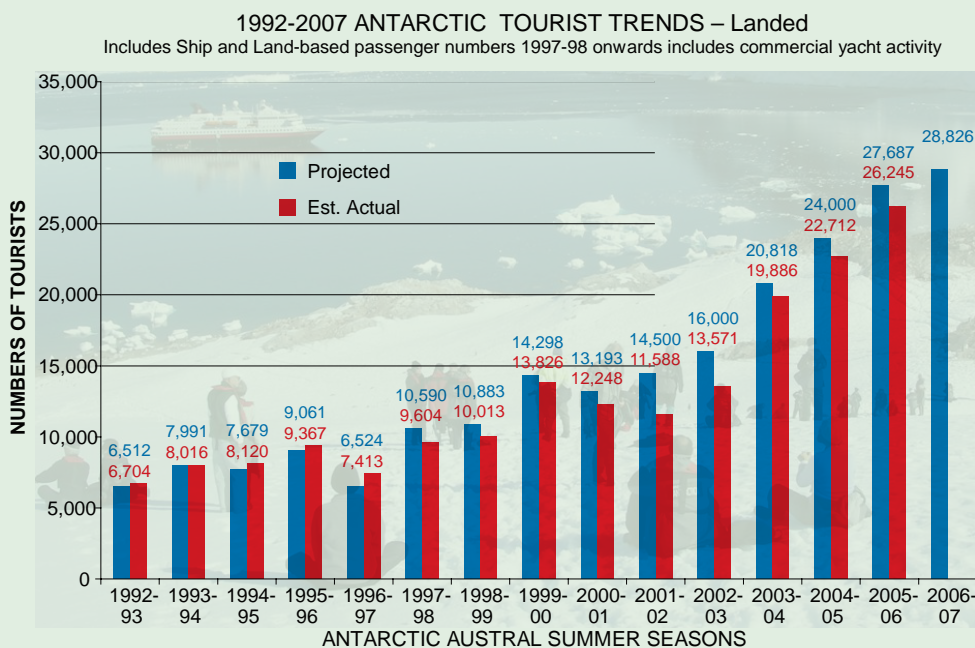
Utfordringene fremover er:

- Øke kunnskapsgrunnlaget om effekter av dagens turisme og naturens tålegrense for ferdsel
- Sikkerhet og beredskap knyttet til cruise og ekstremekspedisjoner
- Landbaserte turistfasiliteter
- Endrete klimatiske betingelser for turisme

Regulering av cruiseturismen i Antarktis har i stor grad vært overlatt til næringen selv. Det må avklares hvilken form for turisme en ønsker i Antarktis og rammebetingelsene for denne.

Antall turister fra norske operatører			
Sesong	MS Polar Star	Hurtigruten	Totalt
2001-2002	676	0	676
2002-2003	654	1747	2401
2003-2004	460	2329	2789
2004-2005	762	2730	3492
2005-2006	686	3570	4256
2006-2007	852	4073	4925

Turister fraktet av norske selskaper (kilde: IAATO statistikk).

1992-2007 Utvikling i turismen til Antarktis (kilde: IAATOs statistikk)